

УДК 33.021:657.6:658(045)

**СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ
ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

Зозуляк М. М., Зубака Р. В.

**MODERN APPROACHES TO THE ANALYSIS AND AUDIT OF THE
COMPANY'S FINANCIAL STATEMENTS**

Zozuliak Marta, Zubaka Roland

У статті розглядаються роль та значення фінансової звітності в контексті сучасного ділового середовища, останні дослідження та підходи до аналізу та аудиту фінансових звітів підприємства, а також основні проблеми та сучасні тенденції розвитку даної сфери. В основі статті лежать теоретичні та емпіричні дослідження, засновані на аналізі наукової літератури, нормативних актів та практичного досвіду.

Ключові слова: фінансова звітність, аудит, аналіз, підприємство.

Financial reporting is an important tool for assessing the financial condition of the enterprise. Audit and analysis of the main indicators of financial reporting are important stages in assessing the financial stability and efficiency of the enterprise. This article examines the role and importance of financial reporting, its audit and analysis in the context of the modern business environment. The latest studies and approaches to the analysis of the company's financial statements are considered. The purpose of the article is to systematize existing researches in the field of financial reporting, its audit and analysis, as well as to identify the main problems and trends in this field. The article is based on theoretical and empirical research which are based on the analysis of scientific literature, regulatory acts and practical experience.

Keywords: financial statements, audit, analysis, enterprise.

Фінансова звітність підприємства є основним джерелом інформації про його фінансовий стан та результати діяльності. Вона призначена для забезпечення внутрішніх і зовнішніх користувачів правдивою і достовірною інформацією про майновий та фінансовий стан підприємства, про фінансові результати та ефективність господарювання за звітний період. В умовах складного економічного середовища та швидко мінливих вимог ринку фінансова звітність може бути схильна до помилок чи маніпуляцій, що спотворює її достовірність і призводить до неправильних висновків та рішень. У зв'язку з цим аудит та аналіз фінансової звітності дуже важливі в контексті забезпечення достовірності та надійності звітної інформації, а також відповідності фінансової звітності чинним стандартам і правилам обліку.

Фінансова звітність є предметом досліджень та публікацій багатьох науковців, дослідників і практиків, серед яких: П.С. Тютюнник, М.І. Бондар, Ю.А. Верига, С.В. Приймак, В.П. Пантелеєв, С.О. Левицька, Л.П. Петришин, Г.В. Сиротюк, В.С. Лень, В.В. Гливенко, І.Г. Крупельницька, А.В. Валюх, О.В. Зайцев, Л.Б. Гнатишин, Н.М. Купріна, Т.С. Стаднюк, П.М. Яріш, Ю.В. Касьянова, Л.П. Петришин, Г.В. Сиротюк, І.Г. Крупельницька, В.Я. Плаксієнко, Л. Марущак, І.Є. Базилевич, А.О. Саюн, О. Добровольська, М. Кравченко, Л.В. Кононенко, Н.П. Сисоліна, О.С. Чумаченко та інші. Попри це, сучасні виклики та проблеми, що виникають у процесі відображення даних про діяльність підприємства у фінансових звітах, не втрачають своєї актуальності та потребують подальшого вивчення.

Мета статті – розглянути актуальні підходи до аналізу та аудиту фінансової звітності підприємства, включаючи проблеми якості фінансової звітності, методикау аудиту основних показників, а також актуальні тенденції оцінки фінансової звітності підприємства.

Фінансова звітність, її аудит та аналіз залишаються важливими аспектами в управлінні підприємством з метою прийняття ефективних рішень. Фінансова звітність є основним джерелом інформації про фінансові результати, стан майна та зобов'язань підприємства, його грошові потоки як для зовнішніх користувачів (інвестори, кредитори, державні органи), так і для внутрішніх (керівництво підприємства, менеджери тощо) [1; 2].

Як свідчать наукові дослідження [2; 3], розвиток цифрової економіки та застосування новітніх технологій, штучного інтелекту та аналітики даних зумовлюють розвиток нових та вдосконалення існуючих методів і підходів в оцінці та аналізі фінансової звітності.

Аналіз фінансової звітності [4] дозволяє виявити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства, визначити його фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність, рентабельність, ділову активність, ефективність використання ресурсів та інші. Для аналітиків фінансової звітності важливо враховувати

особливості бізнес - моделі та сферу діяльності підприємства, а також проводити порівняльний аналіз із галузевими конкурентами для отримання більш об'єктивної оцінки. Також з метою прийняття обґрунтованих рішень використовують методи вертикального та горизонтального аналізу, коефіцієнтний аналіз, методи порівняння та зіставлення з аналогічними підприємствами галузі [4].

Щоб отримати повну картину про результативність діяльності підприємства, важливо проводити комплексний фінансово – економічний аналіз, що враховує взаємозв'язок між різними показниками [5]. Тому подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку та застосування інтегрованих моделей аналізу, які враховують усі аспекти фінансової звітності, що дозволить виявляти більш приховані тенденції та ризики [5].

З метою забезпечення достовірності та повноцінності фінансової звітності проводять її аудит – незалежну оцінку відповідності фінансової звітності стандартам та правилам бухгалтерського обліку [6].

Аудит фінансової звітності виконується аудиторськими організаціями та аудиторами, які проводять перевірку та оцінку фінансової звітності, а також процесів її складання та подання. Саме аудит дозволяє виявити можливі помилки, спотворення чи маніпуляції у фінансовій звітності, що сприяє підвищенню її достовірності та надійності [6; 7]. Важливим викликом для аудиторів є оцінка ризиків та маніпуляцій з даними у фінансовій звітності, включаючи можливість свідомих чи ненавмисних помилок, фальсифікації даних чи приховування інформації [6; 7].

Одним із ключових аспектів аудиту фінансової звітності є оцінка якості даної звітності, що включає перевірку достовірності та повноти поданої інформації. Роль та значення незалежного аудиту як інструменту підтвердження якості фінансової інформації особливо зростає в умовах інформаційної економіки. Як стверджують Д.О. Грицишен, Ж.В. Прокопенко та ін. [8], «... якість фінансової звітності як об'єкту аудиту, можливо представити у вигляді певної моделі, яка містить такі складові:

- господарська діяльність, що є об'єктом прийняття рішення внутрішніми та зовнішніми користувачами;
- бухгалтерський облік як процес інформаційного моделювання господарської діяльності підприємства;
- фінансові звітність як результат бухгалтерського обліку;
- інформаційний ресурс, що формується на основі фінансової звітності за різні звітні періоди та інші довідкові інформаційні дані (дані економічного аналізу фінансової звітності);
- взаємодія властивостей об'єктів бухгалтерського обліку та якісних властивостей інформації, що генерувалася системою бухгалтерського обліку;
- незалежний аудит як інструмент підтвердження якісних властивостей інформації у фінансовій звітності...» [8].

В епоху розвитку цифрової економіки та з появою нових бізнес - моделей виникає необхідність розробки нових підходів та методів аудиту фінансової звітності компаній, що працюють у цифровій економіці, таких як аналітика даних, перевірка на відповідність, виявлення потенційних ризиків та помилок тощо [9]. Автоматизація аудиту, використання сучасних комп'ютерних технологій та аналітичних інструментів дозволяють швидко виявляти можливі порушення та помилки, що сприяє підвищенню ефективності аудиторської перевірки [9].

Таким чином, як аудитори, так і аналітики повинні постійно вдосконалювати свої навички та методи роботи, щоб забезпечити точність та достовірність фінансової звітності підприємств. Доцільно також враховувати обмеження і сферу функціонування підприємства, щоб уникнути спотворень щодо оцінки фінансового стану та результатів діяльності підприємства [10].

Результати аналізу основних показників фінансової звітності, а також аудиторські рекомендації можуть бути використані підприємством для ухвалення управлінських рішень, визначення стратегії розвитку, оцінки ефективності використання ресурсів, а також для забезпечення фінансової прозорості та довіри з боку зовнішніх контрагентів [10].

Отже, в результаті проведеного дослідження можна зробити певні висновки.

Фінансова звітність є важливим інструментом для оцінки фінансового стану та результативності підприємства, однак виникає чимало ризиків щодо її достовірності, спотворень або маніпуляцій.

Аналіз фінансової звітності дозволяє оцінити фінансовий стан, прибутковість, ліквідність та інші аспекти діяльності підприємства за певний період часу.

Аналіз фінансової звітності допомагає не тільки оцінити минулу діяльність підприємства, а й слугить основою для прийняття рішень щодо подальшої стратегії розвитку, визначення пріоритетних напрямів діяльності, а також контролю та оцінки ефективності реалізації обраних стратегій.

Аудит фінансової звітності є необхідним процесом, що забезпечує підвищення достовірності та надійності фінансової звітності.

Аудиторська перевірка допомагає виявити можливі помилки та спотворення, а також надає можливість підприємству удосконалити процеси складання та подання фінансової звітності.

Необхідність подальшого розвитку методології аналізу та аудиту фінансової звітності зумовлена мінливістю зовнішніх та внутрішніх факторів впливу на функціонування суб'єктів господарювання, гнучкими вимогами ринку, розвитком цифрових технологій, змінами у законодавстві.

Список використаних джерел

1. Петришин Л. П., Сиротюк Г. В. Звітність підприємств. Згідно нового законодавства: навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 440 с.
2. Добровольська О., Кравченко М., Даніленко О. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34> (дата звернення: 10.11.2023).
3. Кононенко Л. В., Сисоліна Н. П., Чумаченко О. С. Звітність підприємств в умовах сталого розвитку: сучасний стан, проблеми, перспективи, інформаційне забезпечення. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2021. С. 179-186. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1004569> (дата звернення: 15.11.2023).
4. Купріна Н. М., Шаталова А. В., Апостолов К. В., Бачинська О. В. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства: теоретичний та практичний аспект. *Економіка харчової промисловості*. 2018. Т. 10, Вип. 4. С. 48-57. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_7 (дата звернення: 20.11.2023).

5. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 28. URL: <https://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019> (дата звернення: 20.11.2023).
6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України № 2258-VIII від 21.12.2017р. (в редакції від 01.01.2023р., підстава - 2465-IX, 2597-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>. (дата звернення: 02.12.2023).
7. Плаксієнко В. Я. Облік. Оподаткування та аудит: навч. посіб. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2021. 509 с.
8. Грицишен Д. О., Прокопенко Ж. В., Кочин Т. М., Опанасюк А. А. Якість фінансової звітності як об'єкт аудиту: ідентифікація протиправних дій. Актуальні проблеми державного управління. URL: <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2017/1-2017/18.pdf>. (дата звернення: 02.12.2023).
9. Король С. Я., Клочко А. О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 1(112). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/1_2020/31.pdf. (дата звернення: 29.11.2023).
10. Марущак Л., Бобик В., Шумило А., Кіндратів Р. Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Соціально-економічні проблеми і держава: електронне наукове фахове видання*. 2021. № 2(25). С. 128-135. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/38586>. (дата звернення: 20.11.2023).

References

1. Petryshyn, L. P., and Syrotiuk, H. V. 2020. *Zvitnist pidprijemstv. Zghidno novoho zakonodavstva [Enterprise reporting. According to the new legislation]*. Kyiv: Kondor.
2. Dobrovolska, O., Kravchenko, M., and Danilenko, O. 2021. "Finansova zvitnist yak element systemy upravlinnia pidprijemstvom [Financial reporting as an element of the enterprise management system]". *Economy and society* 32. Accessed November 10, 2023. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>.
3. Kononenko, L. V., Sysolina, N. P., and Chumachenko, O. S. 2021. "Zvitnist pidprijemstv v umovakh staloho rozvytku: suchasnyi stan, problemy, perspektyvy, informatsiine zabezpechennia [Enterprise reporting in conditions of sustainable development: current state, problems, prospects, information support]". *Central Ukrainian scientific bulletin. Economic sciences* 179-186. Accessed November 15, 2023. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1004569>.
4. Kuprina, N. M., Shatalova, A. V., Apostolov, K. V., and Bachynska, O. V. 2018. "Analiz finansovykh rezultativ diialnosti pidprijemstva: teoretychnyi ta praktychnyi aspekt [Analysis of financial results of enterprise activity: theoretical and practical aspect]". *Economics of the food industry* 10(4): 48-57. Accessed November 20, 2023. https://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_7.
5. Valiukh, A. V., and Zaitsev, O. V. 2019. "Analiz ta napriamy pokrashchennia finansovoho stanu pidprijemstv Ukrainy [Analysis and directions for improving the financial condition of Ukrainian enterprises]". *Market infrastructure* 28. Accessed November 20, 2023. <https://www.market-infr.od.ua/uk/28-2019>.
6. Pro audyt finansovoi zvitnosti ta audytorsku diialnist: Zakon Ukrainy № 2258-VIII vid 21.12.2017r. (v redaktsii vid 01.01.2023r., pidstava - 2465-IX, 2597-IX) [On the audit of financial statements and audit activities: Law of Ukraine No. 2258-VIII dated 12.21.2017. (as amended from 01.01.2023, basis - 2465-IX, 2597-IX)]. Accessed December 02, 2023. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.
7. Plaksiienko, V. Ya. 2021. *Oblik. Opodatkuvannia ta audyt [Accounting. Taxation and audit]*. Kyiv: Tsentr navchalnoi i praktychnoi literatury.
8. Hrytsyshen, D. O., Prokopenko, Zh. V., Kochyn, T. M., and Opanasiuk, A. A. Yakist finansovoi zvitnosti yak ob'iekt audytu: identyfikatsiia protypravnykh dii. Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia [The quality of financial reporting as an audit object: identification of illegal actions. Actual problems of public administration]. Accessed December 02, 2023. [http://www.pag-](http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2017/1-2017/18.pdf)

journal.iei.od.ua/archives/2017/1-2017/18.pdf.

9. Korol, S. Ya., and Klochko, A. O. 2020. "Tsyfrovi tekhnolohii v obliku y audyti [Digital technologies in accounting and auditing]". *State and regions. Series: Economy and entrepreneurship* 1(112). Accessed November 29, 2023. http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2020/1_2020/31.pdf.

10. Marushchak, L., Bobyk, V., Shumylo, A., and Kindratiw, R. 2021. "Finansova zvitnist yak element systemy upravlinnia pidpriemstvom [Financial reporting as an element of the enterprise management system]". *Socio-economic problems and the state* 2(25): 128-135. Accessed November 20, 2023. <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/38586>.

УДК 334.735(477)(045)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Лизанець А. Г., Пугачевська К. Й., Бабинець А. В.

CURRENT STATE AND PRIORITIES OF THE DEVELOPMENT OF CONSUMER COMPANIES IN UKRAINE

Lyzanets Anzhela, Pugachevska Kateryna, Babynets Andriana

У статті окреслено сучасні тенденції, місце та роль в економіці країни і регіонів, структуру, проблеми, фактори впливу та особливості розвитку національної системи споживчих товариств. Визначено концепцію та найважливіші стратегічні пріоритети розвитку споживчої кооперації України. Обґрунтовано потребу державної підтримки Укркоопспілки та її подальшої інтеграції у міжнародний кооперативний рух.

Ключові слова: споживче товариство, спілка споживчих товариств, система споживчої кооперації, Укркоопспілка,

The article outlines modern trends, the place and role in the country's and regional economy, structure, problems, influencing factors, and features of the development of the national consumer cooperative system. Ukraine's consumer cooperative system possesses significant economic and resource potentials. Consolidating trade, procurement, production enterprises, and catering establishments, Ukrkoopspilka performs consumer, commercial, production, social, and other functions. Under the influence of modern economic conditions, it undergoes transformative changes. The economic independence of individual consumer cooperatives is increasing through the implementation of cash-settlement relations. Among the main factors hindering the development of the national consumer cooperative system are the absence of a clearly developed strategy at different levels, low motivation for innovation implementation, the need for effective support from government authorities, and the optimization of relations between individual consumer cooperatives and their unions. Based on the analysis in the article, the concept and key strategic priorities for the development of Ukraine's consumer cooperation are identified. The need for state support for Ukrkoopspilka and its further integration into the international cooperative movement is substantiated.

Keywords: consumer cooperative, consumer cooperative union, consumer cooperative system, Ukrkoopspilka.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>